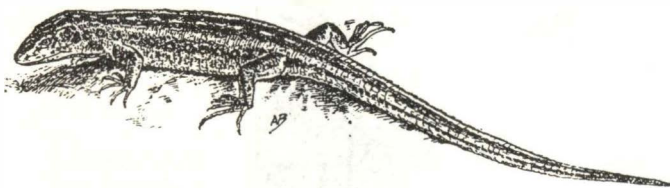

De Zandhagedis, een bedreigde diersoort!

Jelle van Dijk

Bij hagedissen denk je aan warme, zonnige plekjes. Ons koude, natte landje is niet bepaald een ideaal woongebied voor deze dieren. Hagedissen komen dan ook vrijwel uitsluitend voor op de zandgronden. Hagedissen zijn koudbloedige dieren die afhankelijk zijn van de zonnewarmte. Schaarsbegroeide, zonnige plekjes in de zandgebieden geven hagedissen de mogelijkheid lekker "op temperatuur" te komen.

In ons land komen nog steeds drie soorten hagedissen voor: de Kleine Hagedis (ook Levendbarende Hagedis geheten), de Zandhagedis en de Muurhagedis. De laatste soort is uiterst zeldzaam geworden. In Maastricht schijnt nog één plekje te zijn waar wel eens een Muurhagedis wordt aangetroffen.

Gewone of Duinhagedis

Tot voor kort werd aangenomen dat de Zandhagedis nog overal op de zandgronden en dus ook in het duingebied, te vinden was. Een onderzoek dat in 1985 is gestart, heeft echter aan het licht gebracht dat de Zandhagedis een ernstig bedreigde diersoort is geworden. Dat geldt niet alleen voor de zandgronden in het oosten en zuiden van ons land, maar ook voor het duingebied. Wegkanten en droge greppels waar het vroeger "ritseld" van de hagedissen zijn vrijwel niet meer te vinden. Het onderzoek wees uit dat de Zandhagedis nog in 130

kilometerhokken was te vinden. Deze hokken lagen echter sterk geconcentreerd in de duinen tussen Zandvoort en IJmuiden en in de duinen tussen Egmond en Schoorl. Een derde, veel kleinere populatie, werd aangetroffen in Meijndel. In de tussenliggende gebieden bleek het voorkomen sterk verbrosseld te zijn. Er waren veel zones aan te wijzen van twee tot tien kilometer breedte waarbinnen geen hagedissen werden waargenomen.

Geschikte terreinen voor de Zandhagedis worden gekenmerkt door een afwisseling van zandige plekjes, kruidenvegetaties en groepjes struiken en bomen. Door de bemesting via het regenwater is de vegetatie in de duinen de laatste tien jaar nogal gewijzigd. Duinriet heeft grote oppervlakten bedekt en de struikbegroeiing is sterk uitgebreid. Deze ontwikkeling werd nog gestimuleerd doordat de belangrijkste grazers in het duin, de konijnen, met een geduchte predator te maken kregen: de vos. Verder zal de toegenomen recreatie een negatief effect hebben gehad.

Bij het beheer van duingebieden gaat men steeds meer over tot het vormen van grotere eenheden, waarbinnen men ook de verstuiwing weer een kans wil geven. Dat zal ontegenzeggelijk in het voordeel van de Zandhagedissen zijn. Verder kan door kleinschalige ingrepen het leefgebied voor hagedissen verbeterd worden.

Ook kunnen binnen een duingebied maatregelen worden getroffen die het mogelijk moeten maken dat geïsoleerde populaties contact met elkaar krijgen. Daarvoor is het echter noodzakelijk te weten waar in onze omgeving nog Zandhagedissen te vinden zijn. Daarom de oproep om alle waarnemingen van hagedissen te noteren en door te geven. Noteer bij elke waarneming nauwkeurig de plaats en de datum. Waarnemingen doorsturen aan de waarnemingensecretaris:

Ab Steenvoorden, Frankenhorst 27 2171 VD Sassenheim

Stichting Vogelasiel Noordwijk

Albert van der Werf

Kwartaalverslag oktober t/m december 1992

Soort	Aanwezig 1-10	Gebracht	Dood	Gelost	Aanwezig 31-12
Roodkeelduiker	-	1	1	-	-
Roodhalsfuut	-	1	-	-	1
Noordse Stormvogel	1	-	-	1	-
Jan van Gent	-	2	1	1	-

Blauwe Reiger	-	1	-	1	-
Wilde Eend	-	6	-	1	5
Zwarte Zeeëend	-	1	1	-	-
Buizerd	-	1	-	1	-
Waterral	-	1	-	1	-
Kokmeeuw	-	2	1	1	-
Stormmeeuw	-	1	-	1	-
Kleine Mantelmeeuw	3	-	1	1	1
Zilvermeeuw	2	3	2	3	-
Zeekoet	-	7	5	-	2

Alk	-	5	4	-	1
Kleine Alk	-	1	1	-	-
Turkse Tortel	-	1	1	-	-
duif	4	6	4	3	3
Roodborst	-	1	1	-	-
Merel	-	3	2	1	-
Zanglijster	1	2	2	1	-
Goudhaantje	-	2	1	1	-
Ekster	-	1	-	1	-
Kauw	-	2	2	-	-
Huismus	-	1	1	-	-
Valkparkiet	-	1	-	1	-
Egel	-	1	-	1	-
Totaal	11	56	32	21	14

Op vrijdag 9 oktober werd er een zeer verzwakte Bui-zerd afgeleverd bij het asiel. We dachten in eerste instantie aan een vergiftiging of infectie, maar, naar later bleek, had het beest geruime tijd klem gezeten onder

Rondje Groen

W. Andelaar

Als geen andere plaats leent Noordwijk zich voor een rondje strand en duin. Met de vuurtoren als middelpunt iets oppikken van wat de natuur te bieden heeft.

Niet na de storm maar tijdens de storm moet je op het strand zijn, schreef Jan Verwey in de Levende Natuur. Rond 1920 vogelde hij actief rond Noordwijk en deed daar verslag van in het genoemde tijdschrift. In het artikel waar ik uit citeerde vertelde hij over waarnemingen van enkele Vorkstaartmeeuwen tijdens een zware storm langs het strand.

Nu zullen er ongetwijfeld leuke dingen te zien zijn tijdens een storm en is alleen het lekker uitwaaien op het strand al de moeite waard. Toch is er ook na een storm op het strand veel te beleven. In de eerste plaats is datgene wat is angespoeld het bekijken waard. Op de eilanden gaat de kreet: "Van alles op het strand" zo nu en dan door het dorp, maar in Noordwijk kan er ook van alles op het strand liggen. Geen vaten rum meer zoals in de dertiger jaren die met klompen vol werd opgedronken, maar vooral veel dierlijk en plantaardig materiaal. Zo kan het strand soms vol liggen met een soort zeemos, afkomstig uit de Oostzee. Grijs-bruinig spul dat hele stukken strand kan bedekken. Ik hoorde van iemand dat hij in dit mos stukjes barnsteen had gevonden. Versteend hars dat juist rond de Oostzee wordt gezocht om er sieraden van te maken.

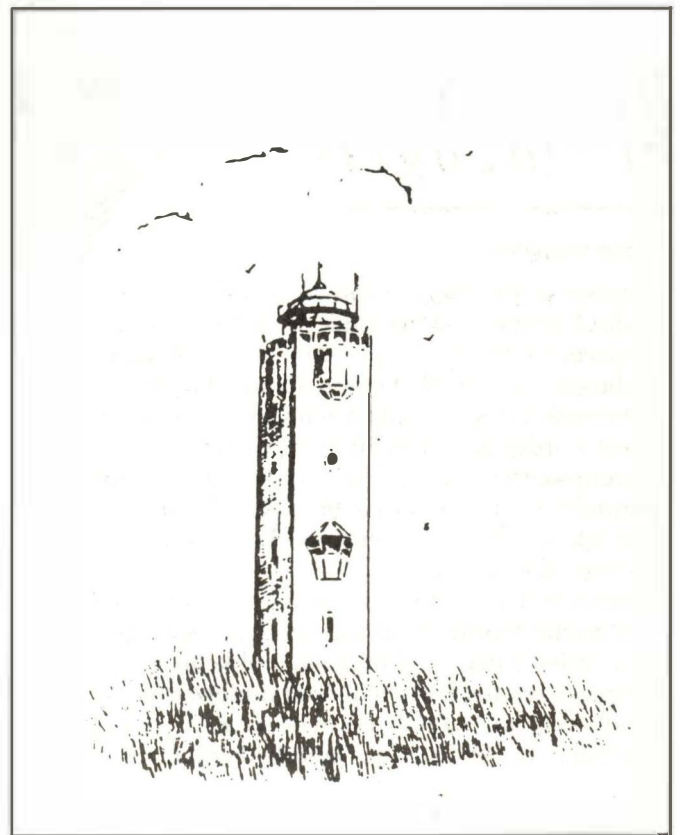
Ook is het goed op de vogels te letten. Zelf zag ik een aantal jaren geleden op een dag na een storm een Vaal Stormvogeltje boven de inmiddels kalm geworden zee.

een stuk kippegaas. Het doorspoelen met norritsuspensie en de antibioticakuur zijn dus achteraf overbodig geweest. Niettemin was de Bui-zerd na een paar dagen al niet meer zonder handschoenen aan te pakken. Kuikens, paardevlees en levertraan deden het verdere werk en ruim een week later kon hij weer gelost worden in de buurt van waar hij gevonden was, bij de wassertoren ten zuiden van Katwijk.

De twee Jan van Genten zaten allebei zwaar onder de olie. De eerste kon, na te zijn schoongemaakt en weer een beetje te zijn aangesterkt, verder revalideren bij zijn soortgenoten te Ecomare op Texel. De tweede was eigenlijk al een stuk minder fel als de eerste toen hij gebracht werd en is na een week overleden aan de gevolgen van de olie.

Twee andere olieslachtoffers waren een Roodkeelduiker en een Roodhalsfuut. De Roodhalsfuut is een beetje een probleemgeval. Hij eet goed en blijft goed op gewicht, maar we (of liever gezegd de fuut) kunnen er maar niet in slagen om z'n verenpak waterdicht te krijgen. Hij is daarom nu al drie maanden een vaste gast in het asiel.

Voor het overige was het een rustig kwartaal. Voor een Egel werd in Valkenburg voor verdere opvang gezorgd en een Waterral werd na enkele dagen op Offem weer gelost.

Het beestje fladderde over het water, hier en daar iets oppikkend. Meeuwen zijn ook de moeite waard om er goed naar te kijken. Natuurlijk zo'n Vorkstaartmeeuw waar Verwey over sprak, maar dat blijft een zeldzaamheid. Maar na een echt zware storm, die meerdere dagen aanhoudt komen de meeuwen van de open zee, met name de Drieteenmeeuwen in moeilijkheden. Zij zien geen kans meer te foerageren op het woelige water en komen vermoeid en uitgehongerd naar het strand. Na de storm zijn ze dan op en langs het strand te zien. Ze komen daar tot rust en vinden voedsel in het angespoelde materiaal.